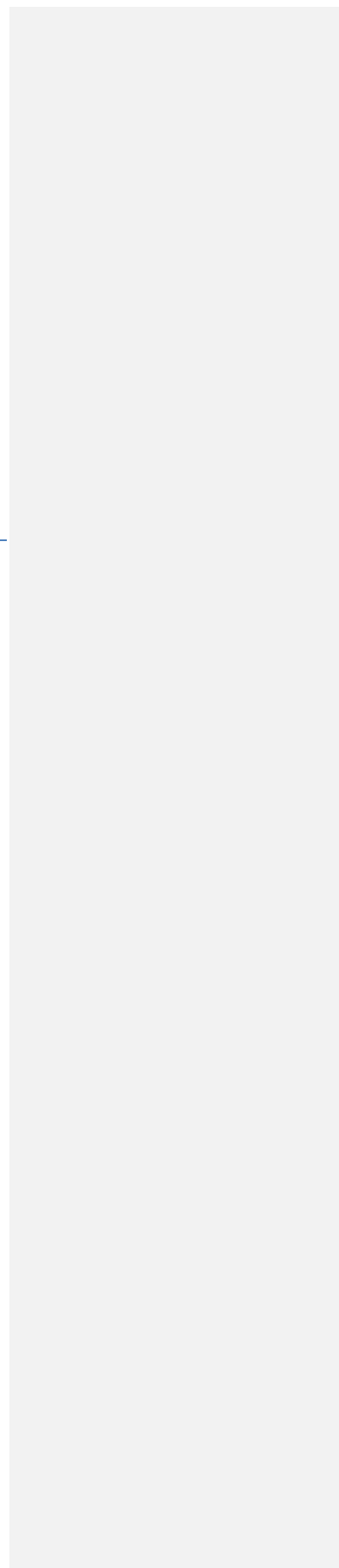

Sandtorg kommune

Arkivkatalog 1928 - 1963

Forord

Interkommunalt arkiv Troms er eid av 23 kommuner i Troms. Virksomheten er etablert i tilknytning til Statsarkivet i Tromsø, og har vært i drift siden høsten 1992.

IKAT har som oppgave å ordne alle medlemskommunenes eldre arkiver fra 1837-1965/70. I ordningsperioden har Harstad kommune valgt å avslutte samarbeidet med IKAT. Når 3. og siste ordningsrunde for kommunene Trondenes, Harstad og Sandtorg nå er gjennomført, overføres arkivmaterialet i foreliggende katalog for tidligere Sandtorg kommune tilbake til Harstad.

Tromsø, 18. oktober 2013

Innhold

Forord.....	1
Innledning.....	3
a) Lovbakgrunn.....	3
b) Administrativ inndeling.....	3
c) Arkivmaterialet.....	3
d) Oppbevaring.....	3
e) Innsyn og tilgjengelighet.....	4
f) Praktiske opplysninger.....	4
g) Litteratur.....	4
DE FOLKEVALGTE ORGANER OG SENTRALADMINISTRASJONEN I KOMMUNEN.....	5
Valgstyret 1928-1959.....	5
Valgstyret.....	5
ØKONOMIFORVALTNING.....	6
Kommunekassereren 1957-1962.....	6
Kommuneregnskap 1957-1962.....	6
SOSIALE OPPGAVER.....	7
Fattigstyret og forsorgstyret.....	7
Korrespondanse, saksdokumenter, hjemstavnsaker 1942-1963.....	7
Barnevern/vergeråd.....	8
Brevjournal 1927-1951.....	8
Korrespondanse, saksdokumenter, statistiske opplysninger m.m. 1928-1964.....	8
TEKNISKE OPPGAVER.....	10
Kommuneingeniøren.....	10
Bygningsrådet 1959-1963.....	10
Forhandlingsprotokoll.....	10
Korrespondanse og saksdokumenter 1945-1960.....	10

Innledning

a) Lovbakgrunn

Det er kommunens eget ansvar å sørge for at kommunens arkivmateriale blir tatt vare på i samsvar med gjeldende lover, regler og retningslinjer. Det er flere lover som regulerer dette ansvarsområdet. Opprinnelig lå ansvaret for arkivene hos ordføreren, et ansvar gitt første gang i formannskapslovene av 1837 og gjentatt i senere kommunelover. Med kommuneloven av 1992 ble det reelle ansvaret lagt til kommunens administrative leder.

Riksarkivaren har det faglige tilsyn med kommunearkivene. Han har delegert denne myndigheten til statsarkivarene som inspiserer arkivene og gir retningslinjer for ordning og oppbevaring.

Sentrale lover som regulerer kommunens arkivansvar:

1. Lov 25. september 1992 (nr. 107) om kommuner og fylkeskommuner (Kommuneloven)
2. Lov 4. desember 1992 (nr. 126) om arkiv (Arkivloven)

Arkivlovens § 6 fastslår at: «Offentlige organ pliktar å ha arkiv, og desse skal være ordna og innretta slik at dokumenta er tryggja som informasjonsskjelder for samtid og ettertid».

b) Administrativ inndeling

Sandtorv kommune ble opprettet i 1926 ved utskilling fra Trondenes kommune. I 1964 ble Sandtorv og Trondenes slått sammen med Harstad kommune. Etter at Sandtorv ble utskilt som egen kommune i 1926, ble det holdt fellesmøter for formannskapene i Trondenes, Sandtorv og Skånland. Se løpenummer 179 og 920 i arkivkatalogen for Trondenes kommune.

c) Arkivmaterialet

Arkivmaterialet fra Sandtorv kommune er relativt lite. Dette skyldes først og fremst at Sandtorv først ble egen kommune i 1926. Ved kommunesammenslåingen i 1964 ble arkivmaterialet tatt inn i Harstads kommuneadministrasjon. Ved søk etter materiale fra Sandtorv, bør derfor katalogene for Sandtorv, Trondenes og Harstad sees under ett.

Arkivmaterialet ble hentet av IKAT i tre omganger. Første avlevering ble ordnet og katalogisert i 1999, andre avlevering ble ordnet i 2002/2003 og tredje avlevering er ordnet i perioden 2010-2013.

Arkivmaterialet består av enkeltdele av arkivet fra flere kommunale forvaltningsorganer. På grunn av endringene som har vært i kommunestrukturen, må vi gjøre oppmerksom på lakuner/mangler i materialet.

Hvert arkivstykke i det ferdig ordnete arkivet har fått et løpenummer.

d) Oppbevaring

De eldre arkivene som er ferdig ordnet og katalogisert skal oppbevares i og betjenes av Harstad kommunes arkivdepot.

e) Innsyn og tilgjengelighet

Arkivlovens § 1 understreker kommunens plikt til å gjøre arkivene tilgjengelige for publikum. For noen saksområder er det lagt begrensninger på publikums innsynsrett. Hovedregelen for oppheving avplikten det offentlige har til å skjerme sensitive opplysninger er 60 år (jfr. forvaltningslovens § 13c.). Søknad om innsyn i materiale med slik sperrefrist skal rettes til vedkommende departement. Det er bare forskere som kan gis en slik innsynsrett (jfr. forvaltningslovens § 13d. og e. med forskrift). Kommunen kan sjøl benytte slikt materiale administrativt med mindre særskilte bestemmelser forhindrer dette. Saker som angår partsinnsyn behandles atskilt (jfr. forvaltningslovens §§ 18, 19 og 20). Slike forespørsler avgjøres av øverste administrative leder av vedkommende etat/organ.

f) Praktiske opplysninger

Når arkivet er ferdig ordnet og etikettert, skal det være fortløpende nummerert etter forvaltningsorgan og arkivserie. Løpenumrene gir uttrykk for plassering i magasinet.

Symboler brukt i katalogen:

--- betegner at materialet ligger i arkivboks

g) Litteratur

Mykland, L./Masdalen, K.: *Administrasjonshistorie og arkivkunnskap - kommunene.* Universitetsforlaget A/S 1987.

Hals, H./Slettan, D.: *Kommunearkiv i Trøndelag - katalog og ordningsplan.* Statsarkivet i Trondheim og Trøndelag folkemuseum 1987.

Brosveet J./Olaussen T.G./Sande T.: *Kommuneendringer 1838-1978.* NSD-rapport nr. 27, Bergen 1979.

DE FOLKEVALGTE ORGANER OG SENTRALADMINISTRASJONEN I KOMMUNEN

Lovgivningen for valgstyrenes sammensetning og administrasjon ved stortingsvalg og kommunevalg har vært forholdsvis lik. Valgstyrene har imidlertid hatt hjemmel i ulike lovgivninger alt etter hvilket valg de skulle stå for. Først i 1985 ble det gitt en felles lov for stortingsvalg, fylkestings- og kommunestyrevalg.

Lov 27. juli 1896 for landet opprettet **valgstyret** for valg av formannskap og kommunestyre. Lov 10. juli 1925 om kommunevalg opprettholdt valgstyret. Dette skulle bestå av lensmannen og medlemmene av formannskapet der formann og varaformann skulle velges av styret. En opprettet også systemet med **manttallsnemnder** bestående av manttallsfører og to medlemmer av formannskapet som skulle gjennomgå mantallet før valget. Lensmannen som var manttallsfører skulle utarbeide manttallsutkastet. I lov 24. februar 1900 om manttall og stortingsvalg ble det fastsatt at det kunne holdes valg flere steder i kommunen, administrert av flere **særskilte valgstyret** (stemmestyret).

Valgstyret 1928-1959

Valgstyret

1	22.06.1928-28.09.1959	Sandtorg valgstyret, møteprotokoll
---	-----------------------	------------------------------------

ØKONOMIFORVALTNING

Kommunekassereren 1957-1962

I følge formannskapsloven av 1837 for landdistriktet skulle formannskapet oppnevne regnskapsførere og sørge for at regnskapet ble avlagt, revidert og desidert av formannskapet selv. Formannskapsloven for landet forutsatte to kasser; fattig- og skolekassene. Etter hvert fikk en også en herredskasse for å dekke de øvrige kommuneutgiftene. Bestemmelsene om at landkommunene skulle ha fast ansatt herredskasserer kom med kommuneloven av 1921. Kommuneloven av 1954 opprettholdt kravet om fast kommunekasserer.

Etter 1882-lovene ble skatteinnkreving og utpantingsrett lagt til kommunekassererne. Ved skattebetalingsloven av 1952 ble kommunekassererens skatteinnkreivingsfunksjon utvidet til også å gjelde statsskatt.

Kommunene har vært nødt til å rette seg etter ulike regnskapsforskrifter ved føring av regnskapene. Disse har vært forskjellige for by- og landkommunene helt fram til 1942. Da ga Innenriksdepartementet felles regnskaps- og budsjettforskrifter for alle kommuner uansett størrelse og uansett om det var by- eller landkommuner. Forskriftene har i stor grad vært bestemmende for utformingen av regnskapsmaterialet som finnes i disse arkivene.

Kommuneregnskap 1957-1962

5 1957-1962 Kommuneregnskap

SOSIALE OPPGAVER

Fattiglovene for by og land 20. september 1845 var tilpasset formannskapslovene og ga fattigvesenet en plass i det kommunale styringsverket. I følge § 21 i fattigloven for landet skulle fattigkommissjonen (fortsatt) ledes av sognepresten som formann. Kommisjonen skulle ellers bestå av så mange medlemmer utpekt av formannskap og kommunestyre som disse bestemte. I fattigloven 6. juni 1863 for landet var ikke sognepresten lenger selvskreven som formann, men var fortsatt medlem av kommisjonen. Fattigloven 1. januar 1900 (gjort gjeldene fra 1. januar 1901) endret fattigkommisjons navn til fattigstyret. Styret skulle nå ha minst et kvinnelig medlem. Ved lov 18. juni 1948 endret fattigstyret navn til forsorgsstyre.

Ved lov om sosial omsorg 5. juni 1964 ble hele forsorgsvesenet nyorganisert. Forsorgsstyret ble nå kalt sosialstyret. Styret skulle bestå av 5 medlemmer eller så mange som kommunestyret fastsatte. Formann og nestformann skulle velges av kommunestyret og presten var ikke lenger selvskreven medlem. I følge § 10 skulle administrasjonen av sosialstyrets virksomhet legges til et sosialkontor, ledet av en tjenestemann.

Statsarkivene har etter bestemmelser gjort av Riksarkivaren, depotansvar for fattigkommissjonens arkiver fram til 1863. Materialet før 1863 skal derfor avleveres til Statsarkivet i Tromsø sammen med sokneprestens arkiv.

Navneendringer:

- 1845 Fattigvesen/fattigkommissjon
- 1901 Fattigstyre
- 1948 Forsorgsstyre
- 1964 Sosialstyre

Omsorgen for de fattige var i utgangspunktet kirkens oppgave. Opprettelsen av fattigkommissjonen i Kristiania i 1741 var det første tilløp til dagens system med politiske råd og utvalg. Fattigvesenet fikk egen administrasjon allerede i 1847. Denne ble i 1877 delt i et ekspedisjonskontor og et hjemstavnskontor. I 1887 var det sekretæren som hadde det øverste ansvaret og stillingen ble forandret til direktør. Kommisjonens sammensetning ble forandret en rekke ganger, og fikk navnet Forsorgsstyret etter andre verdenskrig og igjen i 1964 til sosialstyret.

Fattigstyret og forsorgstyret

Korrespondanse, saksdokumenter, hjemstavnsaker 1942-1963

- 2 1942-1945 Fattigstyret, korrespondanse, saksdokumenter, hjemstavnsaker m.m
- 1951-1963 Forsorgstyret, hjemstavnsaker

Barnevern/vergeråd

Se også katalogene for Trondenes og Harstad for vergeråds- og barnevernssaker fra Sandtorg kommune.

Vergerådene fant sin form etter endringslov av 6. juni 1896 nr. 2 da den kriminelle lavalder ble hevet til 14 år. Samtidig ble oppdragelses og forsorgstiltak regulert ved Vergerådsloven av 1896. Vergerådsloven bestemte at barn som ikke var fylt 16 år, kunne settes bort hos fosterforeldre, i barnehjem, skolehjem eller lignende institusjoner, dersom barnet hadde begått straffbare handling, ble mishandlet eller forsømt av foreldrene, eller barnets oppførsel var av en slik karakter at hjem eller skole ikke maktet å oppfylle oppdragerollen.

Til å administrere loven skulle det i hver kommune opprettes et vergeråd. Vergerådet kunne, foruten så sette barnet bort til fosterforeldre, barnehjem osv., frata foreldrene foreldremyndigheten og besikke verge, eller gi barnet eller foreldre advarsel eller refselse. Videre skulle det føre tilsyn med barn som det hadde anbragt utenfor skolehjem osv.

Vergerådsloven ble avløst av Barnevernsloven i 1954. I følge loven skulle vernetiltak treffes ovenfor barn under 18 år, når forholdene det levde under var av en slik karakter at det ikke kunne gis den omsorg, pleie eller behandling det hadde krav på, eller fordi barnets manglende tilpasning til omgivelsene krevde særlige tiltak.

Til å utføre de tiltak som loven påbød, skulle det i hver kommune opprettes en barnevernsnemnd valgt av kommunestyret. For å beskytte barnet kunne barnevernsnemnda sette i verk forskjellige forebyggende tiltak. Dersom disse ikke ble ansette for å være tilstrekkelige, kunne nemnda overta omsorgen for barnet og anbringe det hos fosterforeldre. Barn som ikke kunne plasseres i fosterhjem, skulle anbringes i godkjent barnehjem. Var barnet 15 år skulle det anbringes slik at det kunne få yrkesopplæring eller videre skolegang. Barn med behov for særlig behandling, opplæring eller pleie, kunne anbringes spesialscole, observasjonsscole eller annen institusjon for særomsorg. Barn som hadde begått straffbare handlinger, kunne gis påtaleunntatelse når det var mellom 14 og 18 år. Barnevernsnemnda fikk da saken til forføyning.

Brevjournal 1927-1951

3 1927-1951 *Protokollvedlegg se løpenummer 7*

Korrespondanse, saksdokumenter, statistiske opplysninger m.m. 1928-1964

4	1931-1938	Inngående korrespondanse, kopier
	1935-1940	Vergerådssaker, korrespondanse og rundskriv.
	1946-1953	Korrespondanse angående vergerådssaker, statistiske opplysninger m.m.
	1953-1959	Saker ang. farskap, fosterbarn m.m.

	1958-1964	Korrespondanse, barnevernssaker.

5	1928 – 1949	Korrespondanse og saksdokumenter, Behandlede saker merket nr. 3.

TEKNISKE OPPGAVER

Bygningsloven av 1845 gjaldt også forsteder og andre større samlinger av bygninger på landet. Den myndighet som tillå bygnings- og reguleringskommisjonen i byene, kunne gjøres gjeldende for byens forsteder. På landet der loven ble satt i kraft, ble bygningskommisjonens oppgaver tillagt politimester og branninspektør. Disse dannet sammen med formannskapet reguleringskommisjonen.

Lov av 17. juni 1869 bestemte at når bygningsloven av 1845 omfattet slike områder, kunne disse danne egen bygningskommune (byggekommune). De oppgaver som bygningsloven la til kommunestyret, skulle i bygningskommunen utføres av et særskilt bygningskommunestyre. Forhandlinger og vedtak i dette ble regulert av formannskapsloven. I følge denne loven skulle reguleringskommisjonen bestå av bygningskommisjonen sammen med to medlemmer av bygningskommunestyret.

Bygningsloven av 1924 trådte i kraft 1. januar 1929. Med denne loven fikk kommunene et nytt organ, bygningsrådet, som avløste bygningskommisjonen og reguleringskommisjonen.

Kommuneingeniøren

Bygningsrådet 1959-1963

Forhandlingsprotokoll

6 82 12.07.1959-26.11.1963 Forhandlingsprotokoll
Protokollvedlegg - se løpenummer 7

Merknad [FRA1]: Dette nummeret kan slettes når protokollen er tatt ut fra Harstad.

Korrespondanse og saksdokumenter 1945-1960

7

1945-1949 Korrespondanse og rundskriv angående bygningsvedtektene
1947-1951 Korrespondanse, regnskap og saksdokumenter angående hovedvannledningen Harstad-Sandtorg
1956-1960 Vassnemnda, korrespondanse og saksdokument angående vann og kloakk